

4.2. Những khó khăn của phẫu thuật

- U dây VIII thường được phát hiện muộn khi u có kích thước lớn >20mm chiếm 87,5% (Zini độ 4,5), và đe dọa thân não, não thất IV, so với nghiên cứu của Nonaka có 51,2% trường hợp u >20mm [4]. Những trường hợp này u thường rất dính, nhất là vào thân não, gây khó khăn cho việc bóc tách khỏi u do nguy cơ suy hô hấp sau mổ.

- 32,5% trường hợp có giãn não thất, gây khó khăn trong mổ như não phù căng, khó vén não để vào khối u theo đường dưới chẩm.

- Phần lớn u xâm lấn vào lỗ tai trong, chiếm 65%, có 2 trường hợp u phát triển về phía thái dương, gây khó khăn cho việc lấy u theo đường dưới chẩm

- U dạng nang là 80%, do vậy tăng nguy cơ tổn thương dây VII (Samii) [5], [6]. U kích thước lớn sẽ làm thay đổi các cấu trúc của vùng góc cầu, đặc biệt là dây thần kinh mặt, nhiều trường hợp không còn nhìn thấy cấu trúc của dây do dây VII bị dãn mỏng và thay đổi vị trí giải phẫu, thậm chí rất khó tìm đủ có máy dò NIM 3.0.

4.3. Kết quả phẫu thuật

- 33/40 bệnh nhân có cải thiện triệu chứng so với trước mổ, chiếm 82,5%. Tuy nhiên biến chứng liệt mặt sau mổ còn cao chiếm 50%, so với kết quả của Ansari năm 2012 (36,3%) [1], của Samii năm 2010 (27,6%) [5]. Tỷ lệ hồi phục về triệu chứng liệt mặt chỉ có 5/20 bệnh nhân, nhiều khả năng dây VII đã bị đứt một phần hoặc hoàn toàn trong mổ hay thời gian theo dõi cũng chưa đủ dài để đánh giá phục hồi dây VII. Tỷ lệ tử vong 5%, thấp hơn so với Võ Văn Nho (12%) [9]

V. KẾT LUẬN

Phẫu thuật u dây VIII là một phẫu thuật khó, tỷ lệ biến chứng trong và sau mổ khá cao nên cần phải được tiến hành ở các trung tâm PTTK lớn, phẫu thuật viên có kinh nghiệm. Với những u dây VIII kích thước lớn, nguy cơ tổn thương dây thần kinh mặt rất cao, do vậy cần phải có biện pháp phát hiện sớm bệnh. Sử dụng thiết bị thăm dò dây VII trong mổ (NIM 3.0) để tránh tổn thương dây VII là cần thiết. Không nên cố gắng lấy hết u, nhất là những trường hợp dây VII đã bị đè dãn, mất đi cấu trúc giải phẫu thông thường để để lại nhiều biến chứng sau mổ

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. S. F. Ansari, C. Terry & A. A. Cohen-Gadol (2012), "Surgery for vestibular schwannomas: a systematic review of complications by approach", *Neurosurg Focus*, 33(3): tr. E14.
2. M. Barbieri, M. Bruzzo, R. Mora, R. Meller, và cs (2001), "Cochlear schwannomas", *Skull Base*, 11(4): tr. 241-4.
3. Y. Nonaka, T. Fukushima, K. Watanabe, A. H. Friedman, và cs (2013), "Contemporary surgical management of vestibular schwannomas: analysis of complications and lessons learned over the past decade", *Neurosurgery*, 72(2 Suppl Operative): tr. ons103-15; discussion ons115.
4. M. Samii, V. M. Gerganov & A. Samii (2010), "Functional outcome after complete surgical removal of giant vestibular schwannomas", *J Neurosurg*, 112(4): tr. 860-7.
5. R. J. Wiet, B. Mamikoglu, L. Odum & D. L. Hoistad (2001), "Long-term results of the first 500 cases of acoustic neuroma surgery", *Otolaryngol Head Neck Surg*, 124(6): tr. 645-51.

NHẬN THỨC VỀ BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU VÀ BỆNH TẬT CỦA SINH VIÊN VÀ BÁC SĨ

Phạm Hồng Hải*

TÓM TẮT

Nghiên cứu được tiến hành với thảo luận nhóm và phỏng vấn có sự tham gia của 193 sinh viên Y khoa và 46 thầy thuốc lâm sàng bệnh viện tham gia dạy học một phần thời gian. Nghiên cứu nhằm phát hiện

những cách nhìn và xu thế cho đáp ứng tích cực của ngành y tế. Phát hiện bao gồm một quan điểm khoa học về biến đổi khí hậu, trải đất ẩm lên, nước biển dâng lên và hậu quả của chúng với bệnh tật. Những hậu quả này có thể là trực tiếp, có thể là gián tiếp thông qua tác nhân gây bệnh và trung gian truyền bệnh. Năm bệnh được nêu lên coi như chịu ảnh hưởng nhiều nhất của biến đổi khí hậu (sốt rét, sốt xuất

* Đại học Thái Nguyên và cs

Phản biện khoa học: PGS.TS Đặng Kim Vui

huyết, thương hàn, ỉa chảy và xoắn trùng) dựa trên suy luận về con đường gây bệnh. Không có bằng chứng thực nghiệm chính xác về mối quan hệ này, nhưng lý thuyết hàn nhiệt từ lý thuyết âm dương cũng như dinh dưỡng trị liệu được đề nghị cho sử dụng nhằm dự phòng thứ cấp và trị liệu những vấn đề do biến đổi khí hậu gây ra.

Từ khóa: Biến đổi khí hậu, lý thuyết hàn nhiệt

SUMMARY

AWARENESS ABOUT CLIMATE CHANGE AND ILLNESS OF STUDENTS AND PHYSICIANS

The study was conducted with focus groups and interviews involving 193 medical students and 46 physicians (clinicians) working in hospitals and part time teaching. It seeks to reveal perceptions and tendencies towards an active response of the health sector. Findings include a scientific view of the climate change, the warming earth, the rising sea and their effects on health and disease. These effects could be direct or indirect via pathogens and intermediate vectors. Five diseases were reported to be most influenced by climate change (malaria, dengue, typhoid, diarrheas and spirochetoses) on reasoning pathogenesis pathways. No accurate experimental evidence to prove relationships between climate change and health, but assuming that such relationships exist, the theory of "cold and heat" from "Yang and Yin" as well as dietotherapy are proposed to be used for secondary prevention and treatment of related pathological problems due to climate change.

Keywords: Climate change, the theory of cold and heat

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Biến đổi khí hậu và bệnh tật là vấn đề đã được nhiều tác giả đề cập tới (McMichel và cộng sự, 2006; Xunn WW và cộng sự, 2010). Nghiên cứu này nhằm nghiên cứu nhận thức của sinh viên Y khoa và bác sĩ tại Thái Nguyên và Hà Nội về biến đổi khí hậu và bệnh tật do Viện Sức khỏe Môi trường và Phát triển thực hiện năm 2012-2013. Nghiên cứu định tính dựa trên thảo luận 4 nhóm chuyên đề và điều tra theo bộ câu hỏi mở với 193 sinh viên và 46 bác sĩ làm việc tại bệnh viện (phần lớn có tham gia giảng dạy).

II. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU

2.1. Thảo luận nhóm chuyên đề

Mọi người đều nói là đã được học ở trường, được nghe và đọc nhiều về vấn đề này, cho rằng là một vấn đề nóng của thế giới. Một số ý kiến chưa phân biệt rõ giữa khí hậu và thời tiết cho

rằng cũng có năm khí hậu nóng lên nhưng cũng có những năm khí hậu lại lạnh hơn. Song, khi có thành viên tham gia thảo luận nêu lên sự phân biệt giữa khí hậu và thời tiết, mọi người đều chấp nhận ngay và thống nhất rằng sự thay đổi khí hậu tình trên trung bình nhiệt độ hàng năm của nhiều nơi. Tình trạng nước biển dâng cao cũng vậy, là trung bình mực nước biển ở nhiều nơi.

Vấn đề chính mọi người thảo luận là sự liên quan giữa biến đổi khí hậu, trái đất ấm lên và nước biển dâng cao với bệnh tật, nhất là các bệnh nhiễm trùng. Song, nhiều người cho rằng về lý mà nói, mối liên quan này gần như chắc chắn phải có, nhưng chứng minh sự liên quan như thế nào còn chưa thật rõ ràng. Nhiều người cho rằng, sự thay đổi nhiệt độ tăng lên ảnh hưởng trực tiếp đến tình trạng sức khỏe của con người, song ảnh hưởng như thế nào, ảnh hưởng bao nhiêu chưa có nhận xét mô tả cụ thể và đo lường, nói chung chung là bệnh thời khí. Nhiệt độ tăng lên cũng tác động đến nguyên nhân sinh bệnh và trung gian truyền bệnh. Nước biển dâng cao cũng tác động trực tiếp đến đời sống và sức khỏe con người, thu hẹp phạm vi ở của nhân dân vùng biển.

Một số nhà nghiên cứu đã phân tích thời gian tiêu máu của muỗi Anopheles truyền sốt rét, và muỗi Aedes truyền sốt xuất huyết chịu ảnh hưởng nhiều của nhiệt độ. Vùng nước biển dâng cao làm cho sinh hoạt của nhân dân vùng này bị ô nhiễm tạo điều kiện cho bệnh tiêu chảy phát triển... Một số người cho rằng bệnh SARS, bệnh do siêu vi trùng H1N1 hay H5N1... cũng do biến đổi khí hậu làm cho siêu vi trùng biến dị ra nhiều loại mới. Vấn đề phòng chống và trị liệu chưa có nhiều ý kiến.

Nhóm bác sĩ

Nhóm bác sĩ có nhiều ý kiến mang tính hoài nghi hơn nhóm sinh viên. Tuy nhiên, mọi người cùng đồng tình rằng biến đổi khí hậu là một hiện tượng khoa học với tình trạng trái đất ấm lên và nước biển dâng cao. Có người nêu rằng khi học địa dư từ nhiều năm trước đây chưa có vấn đề biến đổi khí hậu nhưng cũng đã có dự báo là nước biển tại một số tỉnh ở miền Nam Việt Nam sẽ dâng lên, vậy có nhất thiết là nước biển dâng do trái đất ấm lên không? Song, khi có thành viên trình bày về cơ chế nước biển dâng cao, mọi người cũng đều đồng ý.

2.2. Phòng vấn dựa trên bộ câu hỏi mở

Kết quả phòng vấn sinh viên

Phòng vấn theo bộ câu hỏi mở với nhóm sinh viên gồm 193 em đã rút ra được một số nhận xét sau đây:

- 193/193 đồng tình rằng biến đổi khí hậu là một thực tế khách quan với tình trạng trái đất ấm lên và nước biển dâng cao sẽ ảnh hưởng tới sức khỏe và bệnh tật của con người.

- 167/193 đưa ra một số thí dụ về ảnh hưởng của biến đổi khí hậu đối với sức khỏe và bệnh tật, ví dụ bệnh SARS, cho đó là ảnh hưởng của biến đổi khí hậu làm siêu vi trùng đột biến trở thành gây bệnh.

- 96/193 phân biệt được thời tiết bất thường (tại một nơi vào một thời điểm) với biến đổi khí hậu (toàn cầu và kéo dài).

- 93/193 cho rằng thời tiết bất thường hay thay đổi khí hậu đều ảnh hưởng đến sức khỏe.

- 87/193 cho rằng để giảm nhẹ biến đổi khí hậu trong tương lai có biện pháp hạn chế hiệu ứng nhà kính, song chưa có biện pháp phòng ngừa, giảm nhẹ hay tri liệu ảnh hưởng của biến đổi khí hậu với sức khỏe và bệnh tật.

- 55/193 cho rằng chưa rõ cơ chế tác hại cụ thể chỉ thông qua suy luận nên chưa có biện pháp dự phòng và tri liệu.

Kết quả phòng vấn Bác sĩ

- 46/46 bác sĩ đồng tình có biến đổi khí hậu và trái đất ấm lên

- 43/46 cho rằng hiện tượng biến đổi khí hậu nhất thiết ảnh hưởng tới sức khỏe và bệnh tật theo suy luận.

- 42/46 cho rằng biến đổi khí hậu có thể làm cho một số trường hợp bệnh tăng lên trực tiếp ảnh

hưởng đến con người hoặc thông qua tác động vào trung gian truyền bệnh và mầm bệnh.

- 41/46 cho rằng hiện nay chưa có biện pháp dự phòng, chưa có biện pháp tri liệu bệnh thời khí cho y tế như biện pháp hạn chế hiệu ứng nhà kính cho việc hạn chế biến đổi khí hậu.

- 39/46 cho rằng ảnh hưởng của biến đổi khí hậu là một vấn đề dịch tễ học giúp ngành y tế lập kế hoạch phòng chống bệnh tật nói chung, biết được tình trạng bệnh tật tăng lên do biến đổi khí hậu.

- 26/46 cho rằng một số bệnh mới xuất hiện như bệnh SARS, bệnh cúm H1N1, H5N1... có liên hệ trực tiếp tới biến đổi khí hậu; số còn lại cho rằng chưa đủ bằng chứng để đưa ra kết luận này.

- 24/46 cho rằng hiện nay chưa xác định rõ ảnh hưởng tác hại, chưa có biện pháp điều trị và dự phòng thích hợp.

- 6/46 bác sĩ cho rằng nước biển dâng cao không nhất thiết do trái đất ấm lên vì các sách địa lý đã có dự báo nước biển ở một số tỉnh phía Nam Việt Nam dâng cao từ khi hiện tượng trái đất ấm lên chưa trở thành một thời sự nóng (Pierre Gourou, 1936). Những người này trả lời câu hỏi mở lại cũng đồng tình là trái đất nóng lên làm cho núi băng đá tại cực Bắc và cực Nam tan ra và nước biển nhiều lên dâng lên. Song, nước biển dâng cao vì lý do gì đi nữa cũng ảnh hưởng đến sức khỏe người dân sống ở vùng ven biển.

- 5/46 cho rằng biến đổi khí hậu gây nên bệnh thời khí và có thể tri liệu Đông Y dựa trên lý thuyết âm dương.

- 4/46 cho rằng có thể tri liệu bệnh thời khí do biến đổi khí hậu gây nên có thể điều trị bằng phương pháp dinh dưỡng, phân loại các thực phẩm theo âm dương để chữa bệnh.

III. THẢO LUẬN VÀ KẾT LUẬN

3.1 Tóm tắt so sánh nhận thức của sinh viên và bác sĩ qua thảo luận nhóm

Nhận thức của sinh viên	Nhận thức của bác sĩ
- Đa số sinh viên cho rằng biến đổi khí hậu, trái đất ấm lên, nước biển dâng cao và ảnh hưởng đến sức khỏe và bệnh tật là hiện tượng toàn cầu.	- Nhiều bác sĩ cho rằng biến đổi khí hậu ảnh hưởng đến bệnh tật, song đây chỉ là suy luận, chưa có bằng chứng thực nghiệm xác thực
- Một số sinh viên chưa phân biệt rõ thời tiết thất thường với khí hậu biến đổi, song mọi người cho rằng thời tiết thay đổi và khí hậu biến đổi đều tác động đến sức khỏe và bệnh tật.	- Một số bác sĩ hoài nghi quan hệ giữa trái đất ấm lên và nước biển dâng cao; tình không hồi phục của biến đổi khí hậu và tác dụng của hạn chế hiệu ứng nhà kính với mong muốn giảm nhẹ biến đổi trong tương lai. Từ đó hoài nghi với khả năng phòng và tri liệu bệnh tật liên quan đến biến đổi khí hậu
- Một số sinh viên cho rằng ảnh hưởng có thể trực tiếp, có thể gián tiếp thông qua tác động lên mầm bệnh thay đổi biến dị siêu vi mới (SARS) hay lên trung gian truyền bệnh thí dụ lên thời gian tiêu	- Một số bác sĩ nêu lên 5 bệnh có thể bị ảnh

máu của muỗi Anopheles và muỗi Aedes.

- Nhiều sinh viên nêu lên chưa biết phải làm gì để phòng và trị liệu bệnh tật liên quan đến biến đổi khí hậu

hướng bởi biến đổi khí hậu: 1. Sốt rét 2. Sốt xuất huyết 3. Bệnh tả 4. Thương hàn 5. Xoắn trùng
- Một số bác sĩ cho rằng Đông Y với lý thuyết hàn nhiệt và dinh dưỡng có thể góp phần dự phòng và trị liệu bệnh tật liên quan đến biến đổi khí hậu

3.2. Tóm tắt so sánh nhận thức của sinh viên và bác sĩ qua phỏng vấn

Nhận thức của sinh viên	Nhận thức của bác sĩ
- 193/193 sinh viên cho rằng biến đổi khí hậu có ảnh hưởng đến sức khỏe và bệnh tật - 167/193 sinh viên đưa ra một số thí dụ về biến đổi khí hậu ảnh hưởng sức khỏe như xuất hiện bệnh mới - 96/103 sinh viên phân biệt được thời tiết thất thường với biến đổi khí hậu - 93/193 sinh viên cho rằng thời tiết thất thường và biến đổi khí hậu đều ảnh hưởng đến sức khỏe và bệnh tật - 87/193 sinh viên cho rằng biện pháp hạn chế hiệu ứng nhà kính có thể giảm nhẹ biến đổi khí hậu trong tương lai, nhưng chưa có phương pháp nào để dự phòng và điều trị ảnh hưởng của biến đổi khí hậu đối với sức khỏe và bệnh tật - 55/193 sinh viên cho rằng chưa rõ cơ chế tác hại của biến đổi khí hậu đối với sức khỏe nên chưa có biện pháp trị liệu và dự phòng	- 46/46 bác sĩ cho rằng biến đổi khí hậu và trái đất ấm lên là một hiện tượng khoa học và qua suy luận thấy rõ được ảnh hưởng của biến đổi khí hậu đối với sức khỏe - 42/46 bác sĩ cho rằng ảnh hưởng của biến đổi khí hậu đến sức khỏe có thể trực tiếp, có thể thông qua mầm bệnh và trung gian truyền bệnh - 41/46 bác sĩ cho rằng chưa có biện pháp trị liệu hay dự phòng được công nhận quốc tế - 39/46 bác sĩ cho rằng có ý nghĩa dịch tễ học - 26/46 bác sĩ cho rằng một số bệnh mới như SARS có liên quan đến biến đổi khí hậu - 24/46 bác sĩ cho rằng chưa xác định rõ được cơ chế tác hại nên chưa có được biện pháp dự phòng hay trị liệu - Nước biển dâng cao mở rộng diện sốt rét vùng biển và không nhất thiết liên quan trái đất ấm lên - 5/46 bác sĩ cho rằng Đông Y với thuyết hàn nhiệt và dinh dưỡng có ý nghĩa trị liệu và dự phòng bệnh tật liên quan đến biến đổi khí hậu

3.3. So sánh nhận thức

Nhận thức về biến đổi khí hậu khác nhau tùy theo cách nhìn và chỗ đứng của đối tượng nhận thức. Đề tài này liên quan đến nhận thức của bác sĩ và sinh viên Y về biến đổi khí hậu, trái đất ấm lên và nước biển dâng cao tác động đến sức khỏe và bệnh tật. Nhiều nghiên cứu có nêu lên nhận thức của các đối tượng xã hội đối với biến đổi khí hậu, song nhận thức về ảnh hưởng của biến đổi khí hậu lên bệnh và tật và nhận thức của sinh viên Y và bác sĩ về vấn đề này còn rất hạn chế.

Mục đích của nghiên cứu này tìm hiểu nhận thức của bác sĩ và sinh viên Việt Nam về biến đổi khí hậu và bệnh tật để tìm hiểu khả năng có biện pháp nào đó giúp phòng và điều trị. Qua phỏng

vấn và thảo luận đã có ý kiến độc đáo cho rằng lý thuyết âm dương hàn nhiệt, trị liệu dinh dưỡng, sử dụng các thức ăn theo hàn nhiệt có thể là một tiếp cận phòng và trị vấn đề sức khỏe và bệnh tật liên quan đến biến đổi khí hậu.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. McMichel AJ; Woodruff RE; and Hales S. 2006.
2. Climate change and human health: present and future risks: Lancet: 367 (9513): 859-869 Xun WW; Khan AE; Michel E; and Vineis P. 2010
3. Climate change epidemiology: methodological challenges. Int. J. Public Health. 2010 (55): 85-96
4. Pierre Gourou 1936 Geographie du Vietnam. Edition Topin. Hanoi 1936